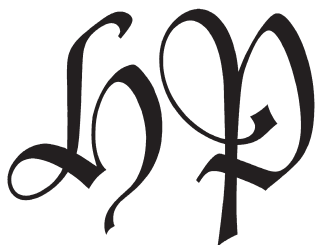

VELKÉ
POSTAVY
ČESKÝCH
DĚJIN

MARTIN
ŠANDERA

HYNCE PTÁČEK
Z PIRKŠTEJNA

Opomíjený vítěz
husitské revoluce

Hynce Ptáček
z Pirkštejna

VYŠEHRA D

Vyobrazení na přebalu:
Výjev z Kroniky české
Václava Hájka z Libočan

Vyobrazení na s. 4:
Hynce Ptáček z Pirkštejna
Karel Dvořák, pat. sádra
(Národní galerie v Praze, P 3518)

Lektorovali:
Prof. PhDr. Petr Čornej, DrSc.
Prof. PhDr. Vladimír Wolf

Copyright © Martin Šandera, 2011
Typography © Michaela Blažejová, 2011

ISBN 978-80-7429-132-6

ÚVOD

Dějiny té doby, jakkoli hrozné, vykazují zároveň velké a vznešené stránky národa českého, mnoho velkých hrdinů a státníků, kteří za všech dob zůstanou předmětem obdivu a následování...

PŘEDMLUVA K NĚMECKÉMU SPISU
VOLLSTÄNDIGE GESCHICHTE DER HUSSITEN

Léta 1439–1452 byla pro České království obdobím, kdy se naplno, v dobrém i špatném slova smyslu, projevil charakter domácí šlechty. Země nemusela čelit zahraniční intervenci, na trůnu neseděl příslušník dynastie „Čechům nepřející“, ani jeho jménem nespravoval zemi cizí regent, od smrti legáta-biskupa Filiberta ani do duchovní správy nezasahoval ambiciózní cizinec a dokonce i samotný basilejský koncil nyní české záležitosti sledoval a ovlivňoval v mnohem menší míře, než jak tomu bylo v posledních letech husitské revoluce. Opravdu se, jak vzácný okamžik ve srovnáním s děním současným i nedávno minulým, není nač vymlouvat. Co se dělo v zemi, bylo plně v rukou domácí politické reprezentace. A nebyl to příliš hezký pohled. Centrální moc se ocitla v nebyvalém úpadku, zemské sněmy se za vydatného přispění jihočeského magnáta Oldřicha z Rožmberka změnilly v rozhádaná a neplodná shromáždění. Královstvím zmítaly zmatky a desítky lokálních sporů, šlechta nezřídka sáhla k bezuzdnému kořistnictví a projevila ohromující zvůli. Domoci se práva stalo se pro mnoho obyvatel země věcí obtížnou, ba nemožnou. Dlouho musely Čechy čekat na politickou sílu, která by dokázala zemi sjednotit, vrátit jí řád, úctu k centrální vládě a nastolit přijatelný kompromis v náboženských otázkách. Přes všechny překážky se taková síla

objevila, i když byla zprvu svázána do úzkého regionálního rámce, ohrožována z levé i pravé části politického spektra a nikoli prosta vnitřních sporů. Zpevnila se, rostla a navzdory podceňování dokázala v království prosadit svou vůli.

U zrození této síly stál utrakvistický šlechtic Hynce Ptáček z Pirkštejna. Jeho rod sice náležel k panskému stavu, ale nikoli k jeho špičce. Páni z Pirkštejna zasedali na zemském soudu, ale nedrželi žádný významnější zemský úřad, po ekonomické stránce vcelku prosperovali, ale mezi magnáty nikdy nepatřili. Následující kapitoly ukáží, jak se poslední mužský příslušník rodu Hynce vymanil z průměru a svou chytrostí a politickou obratností vystoupal vzhůru, přes hlavy mocnějších a slavnějších. Na husitskou stranu ho zprvu přivedly spíše úspěchy husitských zbraní než vnitřní přesvědčení. Kališníkem, v řadě ohledů konzervativním a respektujícím prověřené hodnoty, však již zůstal a v uchování hlavních výsledků husitské revoluce viděl nejen budoucnost svou, ale i celé země.

Byl to pozoruhodný člověk. Snad se v něm zosobňovaly rysy naší národní povahy, v dobrém i ve zlém. „*Raději chtěl být první mezi kacíři než prostřední mezi katolíky*“, tak pána z Pirkštejna viděl a chtěl vidět Enea Silvio Piccolomini. Pozdější papež v jednom z dopisů hodnotil Ptáčka i těmito slovy: „*Plešatý Čech Ptáček je muž při rozumu a nevypočitatelný.*“ A doplníme ještě jedno dobové svědectví, a to od muže nadmíru povoláního – Ptáčkova úhlavního nepřítele, hlavy českých katolíků Oldřicha z Rožmberka. Podle něj byli na počátku 40. let 15. století, jak napsal hofmistru braniborského kurfiřta, v Čechách pouze dva skutečně mocní muži – „*herr Ptaczko und ich*“.¹

V letech 1440–1444 se panu Ptáčkovi podařilo vytvořit ve východních Čechách hlavní základnu českého utrakvismu, dát jí pevnou a plně fungující vnitřní organizaci, určit její strategii a učinit ji jedním ze stěžejních mocenských faktorů v království. Předčasná smrt mu zabránila dokončit vlastní politické dílo. Zahájil vítěznou cestu, na jejímž konci stáli kališníci sjednoceni do jediného politického i duchovního bloku. Co nedokázali slavní husitští vojevůdci a státníci formátu Prokopa Holého, podařilo se utrakvistickému středu, ze kterého pevnou sílu s jasným programem vytvořil Ptáček. Především zásluhou jeho strany rostlo, jak napsal Rudolf Urbánek, z východu nové království.² Měl štěstí i smůlu zároveň – jeho nástupce nabízenou šanci nepromarnil a dosáhl všech cílů, které si pán z Pirkštejna předsevzal, ale dospět k nim vyžadovalo čas, jež mu osud nedopřál. Na staletí tak jeho jméno pokryl stín úspěšného následovníka Jiřího z Poděbrad a Ptáčkovi v českých dějinách zůstala role „opomíjeného vítěze“.

„Východočeský král“

...povstal nerozvázně, jak se soudí, jeden z pánů Království, Hyncík z Pirkštejna, zvaný Ptáček seděním na Ratajích, velký protivník tábořských kněží, který k sobě přidružil mistra Jana Rokycanu a hejtmany čtyř krajů, totiž Kouřimského, Čáslavského, Hradeckého a Chrudimského, neznámo z čího podnětu, aby hanobili a soudili řečené tábořské kněze, nebudou-li souhlasit s názory Jana Rokycany a neshodnou se s ním.

MIKULÁŠ BISKUPEC Z PELHŘIMOVA,
KRONIKA OBSAHUJÍCÍ PŘI TÁBORSKÝCH KNĚŽÍ
A JEJÍ NAPADÁNÍ ZE STRANY PRAŽSKÝCH MISTRŮ

Po říjnové synodě pokročily Ptáčkovy konsolidační snahy ve východních Čechách o notný kus kupředu. Jiná situace ovšem nastala v celozemských záležitostech. Na konci roku 1441 zavládla na politické scéně atmosféra nedůvěry a vzájemného obviňování z úkladů proti míru a pořádku. Zřetelné napětí bylo cítit především mezi Ptáčkem a Rožmberkem. Hynce sice na kutnohorské synodě pronesl na adresu táborů řadu ostrých slov, jimiž je káral za násilí, kterého se dopustili na Rožmberkových lidech, ale to neznamenalo, že by zapomněl na Oldřichovo chování během války spojených landfrýdů proti Janu Koldovi. I Rožmberkova snaha prosadit na Rokycanovo místo v Praze zmíněného kněze Mikuláše, byť skončila trapným neúspěchem, byla Ptáčkovu trnem v oku.

Dne 22. listopadu 1441 se v Kutné Hoře (pro landfrýdní sjezdy volil častěji toto město a blízkou Čáslav, než „vlastní“ Kouřim) setkal s hejtmany Chrudimského a Čáslavského kraje. Byl tu i Mikuláš Trčka z Lípy a „jiní páni, rytíři a zemané týchž krajův“. Role hostitele se ve Vlašském dvoře

ujal Jan Čabelický, zdá se však, že tentokráte mezi hejtmany nenastala úplná názorová shoda. Hynce nepřipojil svůj podpis k jejich listu, který byl Rožmberkovi adresován a jenž se ještě nesl v neutrálním až smířlivém duchu. Hejtmani Oldřicha upozorňovali, že se jim dostalo od „některých dobrých pánův“ varování před úklady proti nim, a proto se usnesli, že by cesta na sněm ve stávajícím čase pro ně byla nebezpečná. Upozornili rovněž, v mírné, ale vnímavému čtenáři jistě srozumitelné narážce, na Oldřichovu oblíbenou taktiku, že „kteříž sú sněmové byli skládání k jednáni obecného dobrého, nikdy sú námi nescházeli“.¹⁶⁴ V reakci na to Oldřich psal ještě před započítím lednového sněmu panu Ptáčkovi a vybízel ho k blíže neurčené osobní schůzce, na které se měli dohodnout o společném postupu. Vánoce trávil Ptáček na svém hradě v Polné, Oldřichův posel ho zde však již nezastihl, a proto si Rožmberk jeho kouřimskému spoluhejtmanu Janu Čabelickému ze Soutic v dalším listě, zaslaném do Ratají, postěžoval, že on se snaží, ale Ptáček nemá chuť ke sjezdům. Čabelický tuto výtku odmítl s poukazem, že pán z Pirkštejna sám touží po sjezdu či ještě lépe sněmu, který by konečně překonal dosavadní jalová jednání, má však obavy, že k tomu nedojde. Jan v listu doslova odcitoval Ptáčkovu bodrou reakci na předchozí Oldřichův list: „Mnoho jsem jiných čekával, až mi opasek zlačněl, nechtěl bych se bez příčiny tak dlouhého ležení dopustiti“.¹⁶⁵

Nehledě na toto prohlášení se Ptáček v lednu 1442 vypravil do Prahy na nový zemský sněm. Sněmovní síň byla poloprázdná, soudobým pozorovatelům se účast jevila až extrémně malá. Přesto se shromáždění stavové usnesli, aby bylo do Vídně ke králi Fridrichu III., královně-vdově Alžbětě i rakouským stavům vysláno poselstvo pověřené jednat o řešení bezvlády v Čechách a dohodlo se s nimi na uspořádání společného sjezdu. Pro Ptáčkovu stranu to ještě v žádném případě neznamenalo uznání nároků Ladislava Pohrobka. Hynce a jeho stoupenci jen vyjádřili ochotu s králem Fridrichem a královnou Alžbětou jednat. Svou vůli se jim podařilo prosadit v dodatku ke sněmovnímu usnesení, podle kterého měl být po návratu poslu svolán zemský sněm bez ohledu na to, zda se sjezd s králem Fridrichem a královnou Alžbětou uskuteční či nikoli. Z textu bylo patrné přesvědčení, že bude třeba ustavit zemskou správu i v případě, že v královské otázce nedojde k rozhodnutí. Ke svolání příštího sněmu byli za Ptáčkovu stranu zvoleni Aleš Holický ze Šternberka a dvaadvacetiletý Jiří z Poděbrad.¹⁶⁶ Sám Ptáček zřejmě záměrně ustoupil do pozadí, ať již proto, že se cítil vázán povinnostmi při správě spojených landfrýdů, nebo byla důvodem skutečnost, že se připravoval k novému střetu s tábory.

28. Kouřim, místo sjezdu
spojených východočeských
landfrýdů v roce 1442
(foto wikimedia)

Potřeboval, aby jeho politická linie byla podpořena početnější účastí východočeské šlechty na celozemských jednáních. Spojené landfrýdy zde stále ještě nedokázaly naplno ukázat svou sílu. Mnoho signatářů landfrýdních zápisů totiž odmítalo dále jezdit na zemské sněmy a jiné sjezdy. Důvody sice nebyly pregnantně vyjádřeny, ale nepochybně tu svou roli sehrálo poukazování, že finanční náklady na cesty a pobyt v hlavním městě jsou velkou zátěží a jednání pak stejně nevedou k žádoucím výsledkům. Devátý článek landfrýdního zápisu sice dával hejtmanům pravomoc požadovat po signatářích, aby se dostavili k jednáním o „*obecné dobré, leč by toho nepřijetí byla příčina hodná a slušná*“, ovšem v rámci kraje nebylo ani v letech bezvládní myslitelné, aby landfrýdní hejtman a rada měnili „pro své podřízené“ právo účasti na sněmu za automatickou povinnost.¹⁶⁷ Zde můžeme hledat vysvětlení, proč se Ptáček nechtěl více vázat do příprav nového sněmu a napřel nyní svou energii k stmelení a upevnění vlastní strany.

S Ptáčkem se na přelomu let 1441–1442 opakovaně pokoušela navázat kontakt i Zikmundova dcera královna-vdova Alžběta. Tato žena zdědila mnohé z otcovy politické chytrosti a dobře postřehla, že bez dohody s hlavou spojených východočeských landfrýdů nebude lehké docílit uznání nároků svého syna Ladislava Pohrobka na český trůn. Alžběta zvolila velmi obratnou taktiku a požádala o prostřednictví svou matku Barboru Celskou. Za tímto účelem vyslala na Mělník obratného diplomata Hanúška z Vitonic. Barbora tuto možnost nejenže neodmítla, ale přímo ji uvítala. Před stárnoucí a odkvétající kráskou se po dlouhé době objevila možnost zasáhnout do vysoké politiky. Touto šancí se nechala strhnout natolik, že kromě svých nároků (požadovala skupinu statků v Uhrách, podporu pro své majetkové nároky v Praze aj.) předložila určité návrhy i jménem pána z Pirkštejna. A zde špatně odhadla svůj reálný politický vliv. Královna Alžběta byla zřejmě ochotna v mnoha bodech vyhovět podmínkám, které si Barbora Celská kladla, i když zatím mohla nabídnout jen sliby. V Uhrách sice bojovala o práva svého syna jako lvice, za dramatických okolností dala svého tříměsíčního kojence korunovat svatoštěpánskou korunou, ale polský král Vladislav Varnenčík, kterému se uherský trůn jevil zajímavější než český, získával stále silnější pozice. Na jeho stranu se postavila řada vlivných magnátů a dosáhl korunovace. Většinu dnešního Slovenska včetně Prešpurku (Požoň–Bratislava) sice Alžbětě uhájilo žoldněřské vojsko v čele se známým Janem Jiskrou z Brandýsa, ale Poláci šli do tohoto zápasu energičtěji než před několika lety do boje o Čechy a navzdory mnoha těžkostem nehodlali couvnout. O to větší cenu by pro královnu Alžbětu měl úspěch v Čechách. Její matka Barbora však nedokázala Ptáčka přimět k tomu, na čem Alžbětě nejvíc záleželo a proč se do této diplomatické hry pustila. Pán z Pirkštejna nebyl ochoten se otevřeně vyslovit pro nástupnické nároky Ladislava Pohrobka. Ptáček sice, nezastírejme to, nezanedbával osobní prospěch (Alžběta zde prý byla ochotna k rozsáhlým ústupkům včetně vlivných zemských úřadů pro kališníky Ptáčkovy skupiny), v tak závažných politických otázkách se jím však nedal ovlivnit. Jasně se projevila také skutečnost, že Barbořina politická váha se v žádném případě nedala srovnat s jejím postavením z roku 1437. Ptáček byl ochoten Barboru podpořit při prosazování jejích majetkových nároků, dal však jasně najevo, že nepřipustí, aby bývalá císařovna, a to ani z titulu paní věnných měst, zasahovala do politiky spojených landfrýdů.¹⁶⁸ Díky Barboře Celské sice upevnil svůj vliv právě ve věnných městech a sám se svým vlivem opakovaně zasazoval o její práva, nepřipustil však, aby se pokoušela měnit jeho politické záměry. Veřejná

role stárnoucí císařovny byla dohrána a Ptáček ji nehodlal obnovit. Věděl dobře, že v tomto směru mu již nemůže prospět, ale mohla by celou řadu věcí zkomplikovat. Ve stejném duchu k císařovně později přistupoval i jeho nástupce Jiří z Poděbrad.

Sám Hynce Ptáček tušil, že jednání s habsburskou stranou se stejně budou vleci dlouhé měsíce a navíc s nejistým výsledkem. Tuto věc sice nepouštěl ze zřetele, ale svou energii nyní napřel jiným směrem. Krátce po pražském sněmu vyslal jménem spojených východočeských krajů poselstvo na Tábor. Energicky se tak chopil role politického vůdce českých utrakvistů, který je oprávněn žádat tábory, aby se v zájmu víry podobojí vzdali svého separatismu a sloučili se s ostatními na základě kutnohorských náboženských článků. Měli se dostavit dne 8. dubna 1442 do jeho „krajského města“ Kouřimi, kam Ptáček svolal sjezd krajského čtyřspolku. Oporu v landfrýdním zápisu svolávání takových sjezdů jedním člověkem nemělo a také nikdo z ostatních hejtmanů čtyřspolku po celou dobu trvání landfrýdů nic podobného neudělal, Ptáčkova pozice však již byla natolik silná, že i přesto byly jeho výzvy v takových případech respektovány. Podstatné bylo, že na rozdíl od loňského roku se tábořská obec ani kněží již neodvážili odmítnout výzvu vůdce spojených landfrýdů a na sjezd vyslali své poselstvo, jemuž Ptáček patrně zaručil bezpečnost glejty. Více než ochota seznámit se s návrhy a požadavky Rokycanova proudu znamenalo vyslání poselstva vědomí, že Ptáček má již příliš velký vliv a ignorovat jeho výzvy není bez rizika. Tábořští poslové přednesli v Kouřimi propracovanou obranu proti stížnostem Ptáčkových straníků.¹⁶⁹ Poté vystoupil sám Hynce. Mluvil dlouho, ale dobře a přesvědčivě. Tábory vyzval, aby žili v pokoji a nečinili násilí v zemi, zvláště pak aby se vyvarovali škod Pražským městům. Vystoupil tu jako politik, který hájí zájmy celé země a je odhodlán přimět menšinu, aby se vzdala svého stanoviska. Přesto nemohl ani nechtěl upřít táborům oprávněnost, když v obraně svého autonomního postavení a odporu vůči sjednocení s ostatními namítali, že i v řadách kališníků dosud panují ostré rozpory mezi Rokycanovými a Příbramovými stoupenci.

Ptáček se proto rozhodl nejprve urovnat vztahy mezi „svým arcibiskupem“ a Janem z Příbrami, než zahájí další tlak, který by měl vyústit v pacifikaci táborů. Po čtvrt roce se tento záměr podařilo naplnit. Fórem, na němž by mělo být uzavřeno smíření či přímo spojenectví mezi oběma duchovními osobnostmi, se měl opět stát sjezd východočeských landfrýdů. Ptáček sjezd původně vypsál na 29. červen do Kutné Hory, patrně měl na mysli, stejně jako před necelým rokem, Vlašský dvůr a kostel sv.

Jakuba. Sjezd byl ale z neznámých důvodů nejen odložen na 9. červenec, ale i přemístěn do Mělníka. Kromě Ptáčka a dalších landfrýdních představitelů sem přijeli i Pražané, v samostatné roli vystoupili Hradečtí, byli tu i zástupci Žatce, Loun, Slaného a dalších nejmenovaných měst. Není přehnané mluvit o skutečném zemském utrakvistickém sněmu, účastnili se ho nejen představitelé východočeských a západočeských kališníků, ale i hlavní město.¹⁷⁰

Signály upřímné vůle k dohodě, vyslané kutnohorskou synodou i jednáním v Kouřimi, našly v řadách umírněných utrakvistů ohlas. Také Ptáčkovu vystoupení v Kouřimi, kde vyzýval Tábor, aby přestali škodit Pražským městům, mělo u umírněných utrakvistů příznivou odezvu. V Mělníce už neváhali před spojením s představiteli kališnického středu. K dohodě přistoupili nejlivnější a nejmocnější z nich – Pražané. Vůdcové obou proudů, Jan Rokycana a Jan z Příbrami, jejichž spor se táhl od dvacátých let, se smířili a byli ochotni spolupracovat, i když předmětem spolupráce, jak ukázal příští rok, bylo v první řadě pokoření třetí strany – táborů. Na to Jan z Příbrami slyšel vždy. Na sjezdu však přítomní dospěli i k dohodě o vypravení poselstva, které mělo v Uhrách vyhledat kardinála Juliana Cesariniho a požádat jej, aby se u kurie zasadil o potvrzení Jana Rokycany v úřadu pražského arcibiskupa.¹⁷¹

Dohoda s Pražany zůstala v náboženské sféře a převést ji do politické roviny, tedy výrazněji otrásl vlivem Menharta z Hradce a Rožmberkova bloku v Praze, se Ptáčkovi zatím nepodařilo. Přesto byl výsledek mělnického sjezdu obrovským úspěchem v jeho snahách. Ptáčkova strana opět učinila krok kupředu. Až následující rok ukázal, jaké důsledky měla mělnická dohoda na postavení táborů. A šlo tu ještě o víc. Zde můžeme hledat jeden z faktorů, který o šest let později způsobil, že se Praha podvolila Ptáčkovu nástupci bez velkého odporu. Rokycanův proud postupem času přestalo i mnoho konzervativních kališníků vnímat jako hrozbu, naopak se jim začal jevit jako velmi přijatelná alternativa.

Táboři zřejmě očekávali, že po mělnických jednáních proti nim Ptáček zahájí novou kampaň. Nestalo se tak a hlava tábořské církve, Mikuláš Biskupec z Pelhřimova, měl po roce rychlé zdůvodnění: „*Nemoha (Ptáček) zatím dojíti svého úmyslu, na čas jej utajil, ale nevzdal se ho, přitom však, kde jen mohl, snažil se tábořské kněží uvést v nenávist a ošklivost*“.¹⁷² Nebyla to však Ptáčkova nemohoucnost, ale královská otázka a boj o zřízení zemské správy, co vedlo k přerušení či spíše dočasnému utlumení „studené války“ mezi východočeskou kališnickou základnou a tábor. Ve všem ostatním, nutno přiznat, měl Biskupec pravdu.

Hynce se chystal odjet na své polenské panství, ale předtím se ještě ujal role prostředníka ve sporu, v němž na jedné straně stála Barbora Celská spolu s Alšem Holickým ze Šternberka a na druhé Jan Smiřický a Jindřich z Kolovrat. Dalším prostředníkem byl Hanuš z Kolovrat. Slyšíme, že oba zmíněný spor, o jehož podstatě nám není známo nic bližšího, „urovnali bez křikův a sváru“.¹⁷³ Ani na Polné si pán z Pirkštejna dlouho neodpočinul od politiky a řešení cizích sporů, neboť i zde ho čekala žádost o pomoc. Dne 30. srpna 1442 se v doprovodu zemanů Zikmunda Beránka z Petrovce, Václava z Tulešic a Frencla z Červené Lhoty sjel s Moravany, aby řešil při mezi svým příznivcem Pertoltem z Lipé a Jindřichem z Prudic o Nové Město (na Moravě). Jak se dalo čekat, zvládl svou roli výborně a jeho moravský příbuzný Pertolt mu byl opět zavázán za prokázanou službu.¹⁷⁴

Na počátku září dostal Ptáček list od Menharta z Hradce, který mu konečně oznamoval termín znojmského sjezdu (29. září). Do Znojma mělo na základě volby spojených východočeských krajů vyjet poselstvo vedené Ptáčkem a Jiřím z Poděbrad. Není však zřejmé, zda se tato volba uskutečnila v Kouřimi či na Mělníku.¹⁷⁵ Ptáček se tedy v doprovodu několika desítek jezdců mohl vydat na cestu do Znojma, po jeho boku jel opět mladý Jiří. O čem asi spolu současná a budoucí hlava českých kališníků vedli řeč? Jaké plány promýšleli, jaké kroky zvažovali? Když Hynce vjížděl do znojmských bran (navštívil toto město zřejmě poprvé v životě), netušil, že jeho mise bude opět zbytečná. Obě korunované hlavy – král Fridrich III. i královna-vdova Alžběta, s nimiž měla delegace spojených landfrýdů jednat, a to především o podmínkách přijetí mladičkého Ladislava Pohrobka za českého krále, se dosud nedostavily. Program sjezdu se proto omezil na jednání o mírovém soužití s Rakušany, což pro zájmy Ptáčkovy strany byla v daném okamžiku věc dosti podružná. Oldřich z Rožmberka se do Znojma nedostavil, ba snažil se opět tahat za vhodné nitky, aby sjezd skončil zmarem. Pán z Pirkštejna a ostatní členové poselstva se zdrželi ještě několik dní, snad i vedli rozhovory s Alžbětiným znojmským hejtmanem Arnoštem Leskovcem, ale čas plynul a nedostavil se ani posel, který by omluvil Habsburkovu nepřítomnost a nabídl náhradní termín. Po týdnů už Češi dospěli k názoru, že další čekání by bylo jen mrháním časem a penězi, a značně rozmrzelí nastoupili cestu domů.¹⁷⁶

Ptáček si na Ratajích dlouho neodpočinul, neboť již dne 10. října 1442 se v Praze sjeli páni zmocnění ke svolání zemského sněmu a takřka všichni účastníci neúspěšných znojmských jednání, aby se zabývali řešením situace, která vznikla nezdarem tohoto sjezdu. Rozhodnutí svolat sněm na den sv. Alžběty (19. listopad) opět narazilo na odpor Oldřicha z Rožmberka,

který zvláštním listem žádal, aby byl i tento sněm odložen na 8. ledna, což způsobilo mezi pány, kteří sněm svolávali, obrovské rozhořčení.¹⁷⁷ Mnozí šlechtici se po Oldřichově příkladu nedostavili, a tak nezbylo, než sněm odložit. Ptáček si však vzal z dosavadního vývoje poučení. Předpokládal, že se v lednu Rožmberk opět svou nepřítomností na sněmu (výmluva na zdravotní obtíže byla vždy po ruce) pokusí zhatit snahu o vyřešení královské otázky a ustavení zemské správy.

Rozhodl se, že tentokrát Oldřichovi jeho plány nesmí vyjít. Na sněmu se utrakvisté musí shromáždit v takovém počtu, aby Rožmberkovi a rakouské straně znemožnili dále odkládat řešení hlavních otázek. Vysoká účast měla získat sněmu patřičnou váhu i bez Oldřichovy přítomnosti. O vánocích proto opustil pohodlí u krbu na hradě Pirkštejn a v doprovodu malé ozbrojené družiny odjel na sjezd hradeckého landfrýdu. Pokud jde o ekonomickou sílu i vojenský potenciál, bylo Hradecko nejsilnějším článkem krajského čtyřspolku. Jak již bylo opakovaně zdůrazněno, Ptáček neměl na jeho území žádné zvláštní pravomoce, navíc šlo o záležitosti nikoli krajské, ale celozemské, proto nepřišel nařizovat, ale přesvědčovat. V té době už do východních Čech dorazila zpráva o nenadálé smrti Zikmundovy dcery, královny Alžběty. Její krátký a dramatickými zvraty přímo nabitý život skončil dne 19. prosince 1442 v uherském Györu. Mocenské šance jejího syna, ani ne tříletého Ladislava Pohrobka, prudce poklesly. To dávalo lednovému sněmu velkou váhu a tím více žádoucí pro Ptáčka bylo, aby se na zemský sněm dostavil co nejvyšší počet jeho straníků a příznivců. V Hradci se ale nemusel vůbec namáhat, aby pohnul účastníky sjezdu k prohlášení, že budou společně stát proti každému, kdo by se vzpíral jednání o krále i „*pokoj v zemi a jednotu a svornost tohoto královstvie*“. Právě o těchto věcech měl chystaný sněm jednat. Nebylo pochyb, proti komu je hradecká dohoda namířena. Hynce patrně využil svého hradeckého pobytu i ke schůzce s Janem Rokycanou, který postupně ve věnném městě zaujímal stejnou pozici, jakou tu kdysi měl proslulý kněz Ambrož.¹⁷⁸

Na lednový sněm se opravdu dostavilo velké množství Ptáčkových stoupenců. Věřili mu, že nyní je šance konečně zlomit dosavadní stav, a proto nedbali lednového mrazu a nelitovali nákladů na cestu a pobyt v hlavním městě. Tomu odpovídala i skladba sněmu, nižší šlechta měla většinu. Očekávalo se, že se do Prahy dostaví i zástupci vedlejších zemí Koruny, zdá se však, že k tomu nedošlo. Praha proto hostila zemský, ale nikoli generální sněm. Oldřich z Rožmberka, jak se dalo tušit, na sněm nepřišel a jeho příkladu následovalo mnoho katolických pánů i skupina konzervativních utrakvistů. Právě jejich nepřítomnost vtiskla celému

29. Chrám sv. Ducha v Hradci Králové, působiště Jana Rokycany
v letech 1440–1448 (foto M. Šandera)

jednání zvláštní ráz. Ptáček se stal hlavní osobností, díky dostatečnému počtu sympatizantů se svou politickou linií získal na shromáždění rozhodující vliv a mohl důrazně prosazovat svůj program. Bylo znovu usneseno vyslat poselstvo ke králi Fridrichu III., tentokráté však jako k vlastnímu kandidátu na trůn, ne jako k pouhému poručníkovi Ladislava Pohrobka. Habsburk měl být postaven před jasnou a nekompromisní volbu – vykáže zápis, má-li nějaký nárok k Českému království, a buď sám přijme stavovské podmínky a usedne na český trůn, nebo se na základě týchž podmínek ujme až do zletilosti Ladislava Pohrobka správy království. V opačném případě již na něj Češi přestanou brát jakékoli ohledy, „*ale hned se opatříme králem a pánem do Českého královstvie.*“¹⁷⁹ Nárok Ladislava Pohrobka nebyl zcela vyloučen, neboť to by mohlo rakouskou stranu sjednotit v odporu, ale byl odsunut do pozadí. Ptáčkově straně se zde podařilo prosadit stanovisko, o které v minulých dvou letech marně bojovala proti sněmovní převaze rakouského tábora. Podobně jako při smrti krále Albrechta i nyní, v mocenské konstelaci proměněné nenadálým skonem jeho ženy, dokázal Ptáček plně využít situace.

Změnu jasně dokládalo i složení poselstva, které sněm zvolil pro jednání s králem Fridrichem III. Z panského stavu byl zvolen Hynce Ptáček a Jiří z Vízmburka, který už dávno pochopil, že je lépe být se spojenými landfrýdy a jejich vůdcem zadobře, z rytířského pak Jakoubek z Vřesovic a hejtman chrudimského landfrýdu Bohuš Kostka z Postupic, měšťanstvo zastupovali představitelé Starého a Nového Města Pražského. Ptáčkova strana tedy měla zřejmou převahu, ne-li prostým počtem svých zástupců, tedy politickým vlivem a významem.¹⁸⁰

Zvolení poslové měli, „*kdekoli by krále našli*“, vyjednat s ním místo a termín sjezdu s ostatními stavy poblíž českých hranic a připravit půdu pro vlastní jednání. Ptáčkův tábor se tímto způsobem snažil setřít stranický ráz jednání a v podstatě nabízel těm, kdo se lednového sněmu neúčastnili (a to i včetně Rožmberka), aby se zapojili do jednání o vlastních podmínkách, za nichž bude Fridrich III. přijat za krále či zemského správce. I celý sněm demonstroval, že českým stavům nejde o vlastní prospěch, ale o klid a řád v království. Všichni přítomní uznali, že nový král bude potřebovat značnou finanční pomoc, aby se mohl řádně ujmout svého úkolu, neboť většinu královského majetku si během revoluce rozebrala kališnická, ale i katolická šlechta a královská města si za válečných let zvykla na autonomní postavení. Proto sněm ve prospěch nového panovníka povolil vypsání nezvykle vysoké berně, která se rovnala celoroční sumě úročních platů, jež byli poddaní povinni odvádět svým vrchnos-

tem. To svědčilo o vědomí velké politické odpovědnosti přítomných stavů, zejména pak Ptáčkovy strany. Starostí ubralo pánu z Pirkštejna i další usnesení, kterým sněm povolil vybrat i menší berni na cestovní výlohy poselstva a jeho patřičnou reprezentaci.¹⁸¹

Krátce po sněmu došlo k události, která mohla všechny dosažené dohody zhatit. Mezi Ptáčkovou stranou a Pražany nastala ostrá roztržka, která se neomezila jen na vzájemné obviňování a špinění, ke slovu se dostala i válečná síla. O to víc je zarážející, že o skutečné příčině sporu prameny mlčí. Musela to být věc velmi závažná, když kvůli ní byl Ptáček ochoten vstoupit do konfliktu, který, ať již by dopadl jakkoli, ohrožoval realizaci sněmovního usnesení a odsouval řešení zemské správy do vzdálené a velmi nejisté budoucnosti. V únoru patrně probíhala jednání nejen mezi znesvářenými stranami, ale i uvnitř obou táborů. Ptáček poskytl na svých Ratajích zázemí pro schůzku, na níž byl vyřešen spor mezi kutnohohorskou obcí a knězem Bedřichem ze Strážnice o statky cisterciáckého kláštera v Sedlci.¹⁸² Cesta z východu země ku Praze byla zabezpečena. V březnu nepřátelství vypuklo naplno. Dne 17. března 1443 opověděl nepřátelství Pražanům obou měst syn Ptáčkova přítele Petr Holický ze Šternberka. O týden později následovala opověď Jindřicha z Vartenberka a jeho spojence Mikše Pancíře ze Smojna a na Sloupu. Potom opověděl Pražanům i sám Ptáček spolu s čáslavským hejtmanem Janem Hertvíkem z Rušínova a dalšími představiteli spojených landfrýdů. Hrozila válka značného rozsahu,¹⁸³ Ptáčka ale tentokrát vidíme ne jako diplomata, který i vojenskou akci plánuje s předstihem a dlouhodobě zajišťuje po všech stranách, ale jako rázného muže, typického představitele své doby, člověka, který neváhá spor řešit mečem. Na počátku dubna se Ptáček a jeho kouřimský spoluhejtman Jan Čabelický ze Soutic, ať již s vojskem krajské hotovosti nebo jen s vlastními „soukromými“ ozbrojenci, zmocnili jediným útokem tvrze Práče nedaleko hlavního města (na katastrálním území dnešních Záběhlic), kterou držela staroměstská obec. Prostřednictvím blíže neurčených pánů (není vyloučeno, že samotného Rožmberka, neboť Oldřich, který již kul plány na rozšíření svého dominia o město tábořské jednoty Vodňany, by mohl Ptáčka potřebovat v nátlaku proti táborům, pravděpodobněji se však jeví Mikuláš Trčka z Lípy, který postupoval ne vždy zcela v souladu s Ptáčkovým postojem) došlo kolem poloviny dubna ke smíru. Ptáček si dobytou tvrz podržel i po této dohodě, a to patrně až do následujícího roku.¹⁸⁴

Než se Ptáček po smíru s Pražany vydal na cestu do Vídně, podnikl ještě další krok k dosažení jednoty utrakvistů v Čechách. Jménem spo-

jených landfrýdů poslal do Tábora, Žatce, Písku a Klatov výzvu, aby se kněží těchto měst, jmenovitě pak Václav Rohlík, Václav Koranda, Mikuláš Biskupec z Pelhřimova, Václav Rájovec i Vavřínek Němec z Reichenbachu spolu s několika osobami z obcí dostavili dne 14. května do Kutné Hory, kam je svolána synoda utrakvistického kněžstva i sjezd spojených východočeských krajů. Ptáček své listy formuloval dosti ostře, to nebylo pozvání, tón se blížil spíše pňhonu. Dával tak táborem znát, že přichází čas, kdy se budou muset zodpovídat za svůj separatismus, kterým oslabují všechny české kališníky a jejich politickou váhu.¹⁸⁵ Ve stejné záležitosti obeslal táborské kněží i Jan Rokycana. V jeho listech přímo zaznělo obvinění, z něhož se mají obhajovat – jejich kněží špatně věří o svátosti oltářní a jiné tak učí. Závěr zněl hrozivě – kdo se nedostaví, sám tím uznává svou vinu. Táboři ke své smůle nebyli v situaci, kdy by mohli brát Ptáčkovy hrozby na lehkou váhu. Moc jeho strany od 1. kutnohorské synody značně vzrostla. Především však stáli na počátku nové války s Rožmberkem a jeho spojenci. Na dvě stovky táborských ozbrojenců již odešly hájit město táborské jednoty Vodňany, na které se Rožmberk chystal udeřit, podporován ozbrojenými silami prácheňského (píseckého) kraje pod vedením Václava z Michalovic. Vydrží Vodňany tento nápor a kam všude se obrátí Oldřichova válečná moc? Nejednomu z představitelů táborských obcí musela na paměti vytanout situace z roku 1441, kdy Ptáček bojoval s jejich straníkem Janem Koldou ze Žampachu a vyzýval jihočeského magnáta ke spojenectví. Co kdyby východočeské landfrýdy vyhlásily Tábora otevřený boj? Za takové situace si táboři nemohli Ptáčkovy předvolání dovolit odmítnout. Snažili se realizaci jeho plánů oddálit, ale již neměli sílu jí zabránit.¹⁸⁶

V posledním dubnovém týdnu odjel Ptáček do Vídně, nyní už nikoli jen jako jeden z vyslanců, ale coby uznávaná hlava poselstva českého zemského sněmu. Město na Dunaji spatřil patrně poprvé v životě. V Hofburgu české poselstvo nejprve přijal starý znalec českého prostředí kancléř Kašpar Šlik, neboť král Fridrich nebyl ve městě. S Ptáčkem se dobře znali ze Zikmundova dvora i z vánočního sněmu roku 1437 a chovali k sobě respekt. Šlik se k myšlence Fridrichovy kandidatury na český trůn stavěl dosti skepticky, Ptáčkovi se však zkušeného diplomata podařilo získat pro druhou alternativu. Fridrich III. měl jménem svého svěřence Ladislava Pohrobka převzít zemskou správu, což by, jak byl Šlik přesvědčen, do budoucna usnadnilo i uznání Ladislavova nároku na uherský trůn. Proto také přiměl krále, aby se dostavil do Vídně. Nejpozději tehdy se Ptáček setkal i s obratným diplomatem v Habsburkových službách, jehož měla

30. České poselstvo u krále Fridricha III. ve Vídni, dřevorez z 15. století

čekat závatná církevní kariéra. Byl jím osmatřicetiletý Ital Aeneas Silvius Piccolomini, pozdější papež Pius II. Ptáček v něm tehdy zanechal velký dojem, že malý tloušťík s výraznou pleší „klame tělem“, pochopil ihned. Styl vystupování, gesta, neodolatelná výřečnost a stálý úsměv na rtech, který zkušenému pozorovateli ukazoval, že se tento člověk umí skvěle ovládat, to vše vyvolalo dojem skrývané moci a obrovského vlivu. Pozdější papež v jednom z dopisů hodnotil Ptáčka i těmito slovy: „*Plešatý Čech Ptáček je muž při rozumu a nevypočitatelný*“. Ne že by pro tohoto preláta přestal být kacířem, později ho v předmluvě své *Historia Bohemica* poslal do pekelných plamenů po bok Jana Žižky a Prokopa Holého. Přesto Aeneas choval po tomto jednání k Ptáčkovu značný respekt, ba neváhal vyslovit přesvědčení, že by celé Čechy mohly mít pokoj, jen kdyby Ptáček chtěl.¹⁸⁷

Nehledě na výsledky rozhovorů se Šlikem se Ptáček držel stanoveného scénáře a aby učinil zadost svému pověření, nejprve jménem zemského sněmu Fridrichu III. nabídl českou korunu. Král tuto možnost zřejmě

hned na počátku jednání odmítl s ohledem na svého synovce, proto se další rokování týkalo podmínek Ladislavova uznání tak, aby Fridrich do jeho zletilosti osobně převzal řízení zemské správy v Čechách. Habsburk Ptáčkovu žádost neodmítl, ale vyhnul se také přímému souhlasu. Určité přísliby českým poslům přeci jen učinil. Jsou-li pravdivá slova starého letopisce, že „*Fridrich lahodil Čechům pěknými řečmi, že chce jim sám dáti mladého krále ... ale sám chce spravovati krále a královstvie až do let rozumných jeho a v Praze na Hradě seděti se svým dvorem,*“ pak Ptáček a jeho druzi museli získat dojem, že se záměr sněmu podaří naplnit, byť váhavý a pohodlný Fridrich se s největší pravděpodobností nevyjádřil takto přímo.¹⁸⁸ Sliby pro něj byly prostředkem jak se vyhnout rychlému řešení českého problému. Děsilo ho i vědomí, že čeští utrakvisté, na prvním místě Ptáček a jeho stoupenci, budou tvrdě vyžadovat přijetí svých podmínek a bdít nad jejich dodržováním. Ani obratný Šlik nebyl schopen zlomit Habsburkovu nechuť a obavy.

Ptáček a ostatní členové poselstva se ve Vídni neomezili jen na jednání o zemské správě v Čechách. Česká strana při každém rokování nastolovala otázku vzájemných sporů a škod mezi Čechy a Rakušany. Ptáček i Bohuš Kostka z Postupic naléhali na propuštění poddaných Mikuláše Trčky z Lípy, které Rakušané nedávno zajali a uvěznil na hradě Turmberg. Tento spor postupně nabýval na intenzitě a zřejmě se stal i prestižní záležitostí, neboť později dospěl až do stadia, kdy spojené východočeské landfrýdy chystaly opovědní listy Rakušanům. Po dohodě o termínu nového sjezdu, který byl určen na 29. září opět do Vídně, se české poselstvo zdvořile rozloučilo a vydalo se na zpáteční cestu.¹⁸⁹ Ptáček odjížděl spokojen s výsledky. Zdálo se, že energie vložená do otázky zemské správy nese své ovoce, zbývá jen věc dotáhnout až do konce. Nebylo úkolem poselstva dojednat s králem Fridrichem definitivní smlouvu v tak závažné otázce, zdálo se však, že k tomu dojde na zářijovém sjezdu a do konce roku budou mít Čechy opět centrální vládu.

Je na místě si položit otázku, proč pán z Pirkštejna vynakládal tolik sil, když by i jemu mělo trvající bezvládí v Čechách vyhovovat, poskytovat čas i prostor k budování vlastní strany a postupnému sjednocování českých utrakvistů? Nebylo sice jisté, zda by nový panovník tento proces nějakými ráznějšími zásahy narušoval, ale rozhodně by nebyl nadšen z požadavků prosadit u basilejského koncilu dokonání kompaktát, žádat římskou kurii o jejich potvrzení a zasazovat se o uznání utrakvisty na postu pražského arcibiskupa. Na druhé straně naděje na to, že by na trůn mohl usednout kališník, se na počátku 40. let musela jevit nereálná. Ptáček byl patriot

a v tomto směru vnímal osobu krále jako garanta mezinárodního postavení českého státu. Předpokládal, že dříve či později země svého krále najde a chtěl mít tento proces pod kontrolou. Nového panovníka by měla přivést jeho strana, ne lidé Rožmberkova typu. Na trůn může usednout katolík, ale utrakvisté budou mít své konfesijní i politické postavení právně zajištěné jím samým ve volební kapitulaci a potvrzené zemským sněmem. Ostatně takový model o několik desítek let později zvítězí a zajistí zemi takřka 150 let bez občanské války.

Ne vše ovšem bylo ve Vídni příjemné. Trčkův spor nebyl uspokojivě vyřešen a v neposlední řadě byly náklady spojené s vídeňským pobytem nečekaně vysoké. Jeden z autorů Starých letopisů českých neváhal vše komentovat slovy, že Vídeňáci Čechům pořádně protřásli měšce. Aeneas Silvius později tvrdil, že král Fridrich české poselstvo štědře obdaroval, to však neodpovídalo jeho skrblickému naturelu. Pokud Habsburk rozdával, pak většinou jen tehdy, když mu „teklo do bot“.¹⁹⁰

Ani po návratu do Čech si Ptáček nemohl vydechnout – doslova na něj čekala další důležitá věc – sjezd východočeských landfrýdů. Bez pana Ptáčka začít nemohli. Původně ho sám Hynce stanovil na 14. květen, ale jednání začala až v prvním červnovém týdnu. Hlavním bodem programu byla v podstatě příprava taktiky a výběr lidí, kteří pojedou na zemský sněm do Prahy. Dne 14. června přijel do Kutné Hory Bedřich ze Strážnice (stále ještě člen hejtmanské rady kouřimského landfrýdu), jemuž tábořské kněžstvo postoupilo svou při, a předal do rukou krajských hejtmanů oficiální odpověď táborů na Ptáčkovu předvolání. Táboři prohlašovali, že nejsou povinni dostavit se na utrakvistickou synodu, zvláště ne tehdy, když se koná na místě poddaném jejich nepříteli, tedy panu Ptáčkovi. Kutná Hora sice ležela na území čáslavského landfrýdu, ale z titulu mincmistra zde měl hlavní slovo Jan Čabelický ze Soutic, Ptáčkova pravá ruka. Jsou ale ochotni dostavit se na neutrální půdu k svobodnému slyšení před zvolenými zástupci z obou stran. Bedřich ze Strážnice má od nich plnou moc vyjednat takové místo i termín synody, rozhodující autoritou má být tzv. Soudce chebský, tedy Boží zákon obsažený v bibli, jednání Kristovo, apoštolů a prvotní církve spolu s autoritami pravdivě na nich založenými.¹⁹¹ Ptáček a s ním i Jan Rokycana, tedy světská i církevní hlava spojených landfrýdů, tyto požadavky s despektem odmítli a přiměli Bedřicha, u něhož na Kolíně právě pobývala hlava tábořské církve – Mikuláš Biskupec z Pelhřimova, k osudovému tahu. Nechtě se s nimi odebere do Prahy, kde od 16. června má probíhat zemský sněm, a předloží tábořské námitky zde, před „neutrálním a spravedlivým fórem“. Ptáček jako hlava

poselstva z Vídně se na sněm chystal tak jako tak, musel stavy informovat o výsledcích jednání s římským králem Fridrichem III.

Fórum, před které v Praze předstoupil, ale mělo odlišnou skladbu než v lednu. Ptáčkův rázný postup na předešlém sněmu, vyhocený ve varování, že země je připravena opatřit si i jiného krále, přiměl Oldřicha z Rožmberka i Menharta z Hradce k ráznému zásahu. Tentokrát se Oldřich nevymlouval, že se nemůže dostavit, naopak napodobil Ptáčka a sám vyzýval své spojence k nezbytné účasti na sněmu. Nyní měla převahu jeho strana. Odrazilo se to jasně ve složení poselstva, které mělo podle dohody sjednané Ptáčkem ve Vídni přijet v září do Rakous a uzavřít jasnou dohodu o Fridrichově vstupu do Čech v roli zemského správce. Poselstvo bylo početnější než to, které vedl Ptáček, ale jeho strana zde měla pouze tři oficiální zástupce, z nichž pouze jeden náležel k signatářům spojených landfrýdů – Jan Zajímač z Kunštátu. Ostatní vyslanci patřili k Menhartovu a Oldřichovu bloku, ba co víc, Rožmberk se sám nechal zvolit do čela poselstva. Ptáček si chtěl nechtěl musel přiznat, že při dalším jednání nebudou mít jeho lidé hlavní slovo. Páni vedeni stavovskými zájmy podpořili katolíky proti kališnické nižší šlechtě.¹⁹²

Spor s tábory, který se Ptáčkovi s úspěchem podařilo prosadit na pořad sněmovního jednání, se naproti tomu vyvíjel k jeho prospěchu. Jan Rokycana i mistr Příbram si svorně sněmovníkům stěžovali na tábořské kněží. Bedřich ze Strážnice a Mikuláš Biskupec z Pelhřimova sice dostali slovo, ale svým vystoupením sněm nepřesvědčili, naopak se jasně postavil na Rokycanovu stranu, ba co víc, světské shromáždění si vyhradilo právo konečného výroku v tomto sporu. Táboři se musí dostavit na synodu do Kutné Hory. Pokud se svářící strany nedohodnou ani zde, mají podat písemné podklady příštímu sněmu. Dne 25. června se Bedřich ze Strážnice jako zplnomocněnec táborů podvolil vůli stavů a podepsal příslušnou smlouvu, kterou signovali i Rokycana a Jan z Příbrami. Svě pečeti na důkaz, že se skloní před konečným verdiktem sněmu, připojili i Hynce Ptáček z Pirkštejna, Jan Smiřický, Jan Hertvík z Rušínova, Bohuslav Kostka z Postupic, Jan Čabelický ze Soutic a dokonce i Oldřich z Rožmberka.¹⁹³

Smlouva znamenala další krok k porážce tábořských kněží a vítězství Ptáčkových snah o sjednocení utrakvismu. Jasně ukazovala, proti komu táboři stojí – proti celé stavovské obci Českého království. Od mělnického sjezdu v roce 1442 už nemohli počítat ani s podporou severozápadních měst. V minulých letech, zahleděni do svých sporů na jihu, nechali iniciativu Ptáčkovi a sami jen odráželi útoky. Výsledek vystupoval stále

zřetelněji – zatímco od nich odpadávali stoupenci, Ptáčkova strana nebyla vzrostla a zesílila. Kolínský vládce Bedřich ze Strážnice jim prokázal vzpřadě medvědí službu. Nejen že je jeho podpis přinutil k jednání v centru Ptáčkovy mocenské oblasti, ale navíc uznal rozhodčí autoritu sněmu, a tím zbavil Táboory stěžejní právní ochrany, kterou jim poskytoval majestát císaře Zikmunda.¹⁹⁴ Bedřich, který čerpal v minulosti svou sílu ze spojení s městy a zemany táborské jednoty, v rozhodné chvíli svou neobratností prospěl spojeným landfrýdům právě na úkor táborské strany.

Z Prahy Ptáček ihned po skončení sněmu odjel na své Rataje. Dne 28. června 1443 zde vydal list, kterým kvitoval převzetí sumy 200 kop pražských grošů. Šlo o splátku z 600 kop grošů věna, za které se Menhart z Hradce zaručil spolu s Arnoštem a Václavem z Lestkova, hradeckým purkrabím Markvartem z Vojslavic a Artlébem z Kostníku. K listu přivěsili své pečeti nejenom Jan Čabelický, Vilém Janovský z Talmberka a Frencl z Červené Lhoty, tedy Ptáčkova klientela a úředníci, ale i Mikuláš Trčka z Lípy a na Lipnici. Mikuláš zřejmě Ptáčka již očekával na Ratajích, aby se s ním poradil o taktice na chystané kutnohorské jednání.¹⁹⁵

Kutnohorský sjezd či 2. synoda, ono poslední velké hádání mezi kališníky a táboory, na jehož režii připadl Ptáčkovi lví podíl, byl zahájen dne 6. července 1443. Sešli se tu prakticky všichni hlavní představitelé husitských směrů. Byl tu Bedřich ze Strážnice, hlava táborské církve Mikuláš Biskupec z Pelhřimova, Matěj Lauda z Chlumčan, skvělý řečník a živá táborská legenda Václav Koranda, Prokop z Plzně i anglický stoupenec radikálního husitství Petr Payne. Z jejich kališnických odpůrců se dostavil nejen Jan Rokycana a jeho přátelé, ale i „vůdce Pražanů“ Jan z Příbrami. Do Kutné Hory se sjeli i představitelé kališnické šlechty, byli tu všichni hejtmani východočeských landfrýdů, členové hejtmanských rad a mnoho dalších pánů a zemanů.¹⁹⁶ Spojení synody a krajského sjezdu, navíc pod předsednictvím jednoho muže-laika, to byl opravdu nový prvek na české politické scéně. Ptáček dal táborům od počátku najevo, že budou stát nejen proti Janu Rokycanovi a jeho kněžím, ale také proti kališnické šlechtě, která Rokycanovi poskytovala mocenskou oporu a záštitu. Už úvodní „protokolární záležitosti“ nevěstily nic dobrého. Hynce žádal od všech předvolaných táborských kněží předložení listin, jimiž se jejich města přiznávají k pražské smlouvě z 25. června. Vzplanul o to ostrý spor, sám Ptáček rázně vyzval Václava Korandu, který z Žatce žádné podobné osvědčení nepřinesl, aby se pro ně neprodleně vypravil. Koranda to sice zprvu velmi sebevědomě odepřel, ale Ptáčkova strana na tomto požadavku nekompromisně trvala, a tak již o dva dny později složil Koranda svůj

31. Vlašský dvůr v Kutné Hoře, sídlo mincovny, místo konání několika landfrýdních sjezdů (foto M. Šandera)

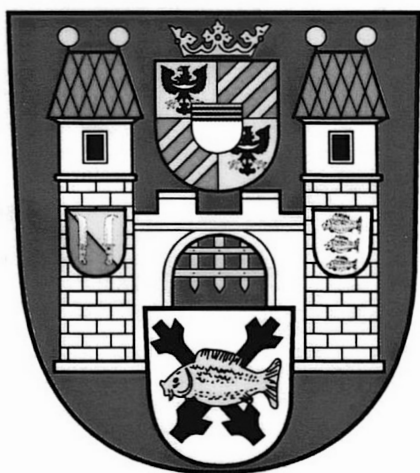
osobní příznávací list do rukou Hynce Ptáčka jakožto předsedy sjezdu.¹⁹⁷ Autoritu vůdce spojených landfrýdů, byť si na jeho zásahy později trpce stěžovali, se táboři již na jednání neodvážili zpochybňovat.

Od 8. července probíhaly ve „vysokém kostele“ – tj. farním chrámu sv. Jakuba vášnivé teologické spory. Ptáček takticky zachovával důstojnost předsedy sjezdu a nechal Rokycanu a zvláště vášnivého Jana z Příbrami, pro něhož byli táboři „zlými svódcí, kteří sú zemi těmi bludy naprznilí“, aby vedli hlavní útoky na náboženské učení a praxi svého protivníka. Jan Rokycana sice v úvodní řeči vyzval přítomné ke klidu a důstojnému jednání, to ale nedodržela ani jedna strana. Později táboři dokonce tvrdili, že Příbram v Kutné Hoře naváděl jejich odpůrce „aby na nás i s dětmi šli a mordovali napořád“. Jistě přeháněli, ale nelze brát na lehkou váhu jejich prohlášení, že v Kutné Hoře do jejich práv výrazně zasahovali laikové a spolu s utrakvistickým kněžstvem řídili synodu zcela podle své vůle.

Jinými slovy, tím, kdo o všem ve skutečnosti rozhodoval, nebyl nestranný výbor, ale Hynce Ptáček z Pirkštejna s Janem Rokycanou.¹⁹⁸ Vůdce spojených landfrýdů se ostatně již v únoru, když v této věci poprvé obesílal tábory, nijak netajil tím, že se v Hoře má spolu se synodou konat i sjezd landfrýdů. Nyní byl pevně rozhodnut spor s tábory ukončit. Před jeho stranou stál těžký úkol – zvrátit nepříznivý výsledek červnového sněmu. Po slibech, které dal král Fridrich českému poselstvu ve Vídni, se zdálo převzetí zemské správy otázkou několika měsíců. Ptáček tehdy ještě věřil, že Rožmberkův úspěch na sněmu neznamená zmaření této naděje, ale obával se, že by nesvorný utrakvistický tábor, kromě teologických sporů rozdrobený i stavovskou rivalitou, nedokázal na novém vládcovi vymoci splnění svých podmínek v oblasti politické i náboženské. Potřeboval proto rychlé a rozhodné vítězství nad táborským radikalismem. A užil všech možností a prostředků, které mu situace nabízela.

Jak se dalo očekávat, ani jedna ze stran nebyla ochotna přijmout mínění protivníka, proto bylo usneseno, aby kněží obou bloků své názory a argumenty zformulovali písemně a odevzdali kutnohorské městské radě. Celý spor měl definitivně rozhodnout a uzavřít příští zemský sněm. Do té doby mělo to, co se odehrálo v kostele sv. Jakuba, zůstat v tajnosti. Kališníci i táboři se k tomu vzájemně zavázali, ale už pár dní po skončení synody Hynce Ptáček z Pirkštejna a Jan Rokycana rozesílali po celé zemi

podrobné zprávy o kutnohorském jednání. V těchto listech sami sebe označovali za vítěze sporu a snažili se (nutno dodat, že dosti úspěšně) vzbudit dojem, že táboři byli v Kutné Hoře jasně poraženi a ohlášený zemský sněm už tuto skutečnost jen formálně potvrdí. Jan z Příbrami ovšem horlivě osvědčoval pravověrnost Ptáčkových tvrzení: „*Pane Jakube, račiž věděti, že tyto věci svrchupsané, sú pravé a žeť je pan Pták v těch slovech rozsielá pánóm, městom i obciem*“.¹⁹⁹ Opět tedy před námi vyvstává doklad dobře fungující kanceláře a angažování většího počtu lidí jako kurýrů.

32. Městský znak Polné dodnes připomíná éru pánů z Pirkštejna

Ani po bouřlivé kutnohorské synodě si Hynce Ptáček nadlouho neodpočinul od svízeli politických jednání. Letní měsíce konečně mohl věnovat správě rodových statků, tentokráté nezamířil na Rataje, ale na své polenské panství. Již dne 9. září se na jeho hradě Polná konal sjezd hejtmanů východočeských landfrýdů a dalších představitelů kališnické šlechty. Bylo to „poněkud z ruky“ a jistě se můžeme ptát, proč takové jednání neproběhlo v Kutné Hoře nebo osvědčené Čáslavi. Ale Ptáček měl ke svému kroku jistě dobrý důvod. Hlavním bodem programu se stal spor Mikuláše Trčky z Lípy o propuštění jeho zajatých pelhřimovských poddaných z rakouského vězení. Ptáček a Jan Hertvík z Rušínova se písemně obrátili přímo na krále Fridricha III., který byl vyzván, aby osobně zasáhl a zasadil se o rychlou nápravu. Trčkův spor, na nějž mnohokrát přišla řeč při květnovém jednání ve Vídni, se zde vystupňoval do hrozivých rozměrů a stal se ukazatelem poměru Ptáčkovy strany k římskému králi. Nezůstalo totiž jen u této výzvy, landfrýdy již chystaly opovědní listy a byl dokonce stanoven termín i shromaždiště vojsk k válečné výpravě proti Rakušanům.²⁰⁰ Ptáčkův moravský straník Pertolt z Lipé již na jaře dokázal, že i vcelku nevelké vojenské síly se mohou s úspěchem zhostit vpádu na rakouské území, ba proniknout až na dohled vídeňských hradeb.²⁰¹ Proč Ptáček v době, kdy do ohlášeného jednání českých poslů s králem Fridrichem o jeho regentství v Čechách zbývalo jen pár týdnů, zvolil tento postup a nepřesvědčoval ostatní hejtmany, aby s otevřeným nepřátelstvím vystoupili až po jmenovaném sjezdu, není zcela zřejmé. Po červnovém sněmu znovu oživilo napětí mezi Ptáčkovou stranou a lidmi kolem krále Fridricha. Snad měl rázný postup králi ukázat, že spojené landfrýdy jsou silou, již jako zemský správce bude muset respektovat. Mobilizace landfrýdních sil mohla být i varováním domácím protivníkům.

Na konci září 1443 vyjelo české poselstvo, čítající 500 jezdců, ke králi Fridrichovi do Vídně. Nové jednání brzy ukázalo, že naděje na rychlé ustavení zemské vlády padla. Král Fridrich se choval tak, jako by Ladislav Pohrobek již v Čechách dosáhl všeobecného uznání a není tedy v této věci třeba se zabývat nějakými podmínkami. Ani tak jej ale nebyl ochoten Čechům vydat. S odvoláním na rozpory v Říši a složitou církevní problematiku odmítl i žádost, aby se i se svým dvorem usídlil až do Ladislavovy zletilosti v Praze. V náboženských otázkách projevil ještě menší ochotu vyjít utrakvistům vstříc, než kdysi král Albrecht II. Zůstával na tom, co Čechům povolil basilejský koncil. Pokud se týče pražského arcibiskupa, koho potvrdí církev, toho uzná i on. Do Čech prý sám zavítá, až se poměry v Říši zlepší.²⁰²

Ač byli Ptáčkoví stoupcem v menšině (jejich vůdcem zde byl Aleš Holic-
ký ze Šternberka), Fridrichova váhavost přiměla i ostatní členy poselstva
k důraznějšímu vystoupení. Dne 24. října dali Češi při novém slyšení jasně
najevo, že se s takovou odpovědí nespokojí. Král Fridrich pod tímto tlakem
přeci jen ustoupil a vydal konečné prohlášení, formulované ovšem dosti
obecnými slovy, že přijímá správu Českého království a slibuje zachovat
Čechy v těch bodech, které jim kdysi potvrdil jeho příbuzný Albrecht II.²⁰³
Situace až nápadně připomínala dubnová jednání z roku 1438. Aleš Holic-
ký ze Šternberka si toho byl dobře vědom, se svými protesty však neuspěl.
Je ovšem otázka, zda za daného poměru sil a postoje krále Fridricha, kdy
jeho odpovědi nebyly zprvu přijatelné ani pro samotné katolíky, by sám
Hynce Ptáček z Pirkštejna prosadil něco významnějšího.

O neradostném průběhu vídeňských jednání byl pán z Pirkštejna
informován velmi brzy. Na zpáteční cestě z Vídně se Menhart z Hradce,
Zbyněk Zajíc z Hasenburka a zástupci Pražských měst zastavili na hra-
dě Lipnici u Mikuláše Trčky z Lípy. Zde je očekával nejen pan Mikuláš,
ale i Ptáček. Když Trčka získal řečické a humpolecké panství, stali se
tito političtí spojenci i přímými sousedy. Mikuláš Ptáčka v majetkové
rovině několikanásobně převyšoval, pokud však šlo o politický vliv, bylo
tomu přesně naopak. Trčka byl Ptáčkoví vděčen za jeho pomoc ve sporu
s Rakušany, a tak se jistě snažil ukázat jako pozorný hostitel. Na Lipnici
se pán z Pirkštejna s Menhartem a ostatními dohodl, že příští zemský
sněm svolají poslové podle svého vlastního uvážení, Hynce však naléhal,
aby bylo stanoveno co nejbližší datum. Termín sněmu byl ale po dohodě
s Rožmberkem určen až na počátek ledna 1444.²⁰⁴ Zdálo se však, že zále-
žitost s Trčkovými poddanými se pohnula z mrtvého bodu a dojde k jejich
brzkému propuštění. Proto k chystané válečné výpravě landfrýdních sil
na rakouské území nakonec nedošlo. Vánoční svátky, trávené na hradě
Pirkštejn, však byly pro Ptáčka jen oním pověstným tichem před bouří.

Dne 8. ledna 1444 začalo v Praze jednání, které svým dramatickým
průběhem předčilo všechny sněmy předchozích let. „Východočeský a jiho-
český král“ – Hynce Ptáček z Pirkštejna a Oldřich z Rožmberka – se střetli
v nejostřejším slovním souboji. Poté, co poslové seznámili přítomné stavy
s výsledky vídeňských jednání a přečetli text smlouvy s králem Fridri-
chem III., přihlásil se Ptáček o slovo. Sněmovní sál strnul ohromením.
Pán z Pirkštejna pronášel snad nejostřejší veřejný projev svého života,
v němž dal plný průchod svému rozhořčení, umocněnému vědomím, že
všechno úsilí předchozího roku, všechny útrapy cest, zdlouhavých jed-
nání i vynaložené prostředky byly k ničemu. Ostře vyčetl poselstvu, že

přistoupilo k tak bídné dohodě. Jakoby se za oněch šest let, která uplynula od odpovědi Albrechta II. Habsburského na české požadavky v dubnu 1438, v zemi vůbec nic nestalo. Tolik svízelných roků, tolik sněmů, sjezdů, dohod a slibů, a Čechy nemají ani krále, ani ústřední správu. Ptáčkův projev pokračoval v podobném tónu i v následujícím dni. Pán z Pirkštejna si vzal na paškál nejen Oldřicha z Rožmberka a jeho intriky, ale podrobil tvrdé kritice i krále Fridricha III., jehož politika již čtvrtý rok bránila Čechům, aby odstranili bezvládí.²⁰⁵ Zda Ptáčkovi v této kritice většina shromáždění odporovala a zabránila jejímu plnému rozvinutí, není lehké soudit. Nemáme dostatečné zprávy o rozložení sil na sněmu. Oldřichova strana jen těžko mohla mít tak jasnou převahu, jakou si vytvořila v červnu. Avizované konečné rozhodnutí ve sporu s tábory na sněm jistě přilákalo velký počet utrakvistů a nemusíme pochybovat, že se Ptáček usilovně snažil, aby se do Prahy dostavilo co nejvíce jeho příznivců. Poměr sil byl nejspíše vyrovnaný, ani jedna snaha neměla výraznou převahu.

Ptáček nezůstal jen u kritiky poselstva a Fridrichovy politiky vůči Čechům. Navrhl, aby, zatímco se sněm bude zabývat náboženským sporem, přední mužové zúčastněných stran rozhodli o dalším postupu a jednání s králem Fridrichem, což Oldřich z Rožmberka později vylíčil těmito slovy: „Protože pochopil, že se touto cestou ani on, ani jeho společníci nikam nedostanou, poprosil pány, aby se toho ujali a přivedli věc k úspěšnému konci“.²⁰⁶ Během jednání údajně musel Ptáček nakrátko odjet z Prahy. Důvod neznáme, více než politika tu mohly sehrát roli rodinné starosti – např. vážná nemoc či úmrtí některého z potomků. Oldřich však jeho odjezd ve svém listu vylíčil jako zbabělý útěk před porážkou, která mu prý na sněmu hrozila. Přestože se pasoval na vítěze, zamlčel, že on sám Prahu rovněž opustil, a to ještě před uzavřením hlavních dohod. „Porážený a zahanbený“ Ptáček se na sněm vrátil a byl svědkem konečného verdiktu v letitém sporu s tábořskou církví.

Hynce přímo předsedal zvláštnímu sněmovnímu výboru, který si přizval několik mužů „učených v zákoně božím i v doktořích“. Probíhaly zde stejně vášnivé řečnické souboje jako v Kutné Hoře. Jan z Příbrami měl za soupeře Petra Payna a Rokycana se pustil do sporu s knězem Vavřincem z Reichenbachu, jehož prý „*udatně porážel a dovedl všech artikulóv jich býti bludné a proti věře cierkve obecnie*“.²⁰⁷ Stejně jako na kutnohorské synodě se nepostupovalo nestranně ani v Praze. Utrakvistická církev v čele s Rokycanou využila sílu většiny a za vydatné podpory pana Ptáčka a jeho stoupenců připravila táborům krutou porážku. Sněmovní výbor vypracoval dobrozdání, na jehož základě zemský sněm vynesl dne

31. ledna 1444 rozhodný závěr: „Protož páni, zemané, města i všecek sněm nyní, jakož již svrchu jmenováno, sebraní, hledíce k zákonu božímu a k doktoruom svatým, jenž se právě v zákoně božím zakládají, v té při mezi již jmenovanými stranami vedle na ně svolení učiněného chválí, že bezpečnější, lepší a jistější seznání víry o těle božím jest mistra Jana Rokycany a Jana Přibramu i jiných místruov a kněží, než kněze Mikuláše Biskupce s jinými jeho se přidržujícími“. Nejvyšší zákonodárný orgán země tedy táborskou věrouku zavrhl. Obrovskou váhu dodal tomuto prohlášení závazek všech přítomných sněmovníků, že „tak chtie držeti jako oni (Rokycanova strana) a ve všem se srovnati a brániti až do smrti a na tuom zuostali a svolili se buďto svěšťti, jako duchovní, strany oboje a slíbili sobě obojí čistou vierú“.²⁰⁸

Tříletý soubor vedený silovými, diplomatickými i propagandistickými prostředky tak skončil velkým vítězstvím pána z Pirkštejna. Rozdíly mezi utrakvistickými stranami byly autoritativně rozřešeny ve prospěch jeho a Rokycanova proudu, jim měla patřit budoucnost. Od táborů začali nyní odpadat poslední spojenci. Ptáček postupoval velmi uvážlivě a dal bývalým táborským příznivcům možnost přestupu tím, že proti táborům nepoužil vojenskou sílu. Jeho politika se ukázala jako velmi úspěšná. Táboři zůstali izolováni ve svém učení a přestali být nebezpeční sjednocovacím snahám utrakvistických vůdců. Když o osm let později po vítězství nad Rožmberkem zahájil Jiří z Poděbrad tažení pro konečné pokoření jejich moci, zhroutila se tábořská jednota jako domeček z karet a její města se bez velkého rozruchu poddala správě Rokycanových kněží. To byl mistrovský výsledek Ptáčkovy taktiky, z jejíhož výsledku však již sám nemohl těžit.

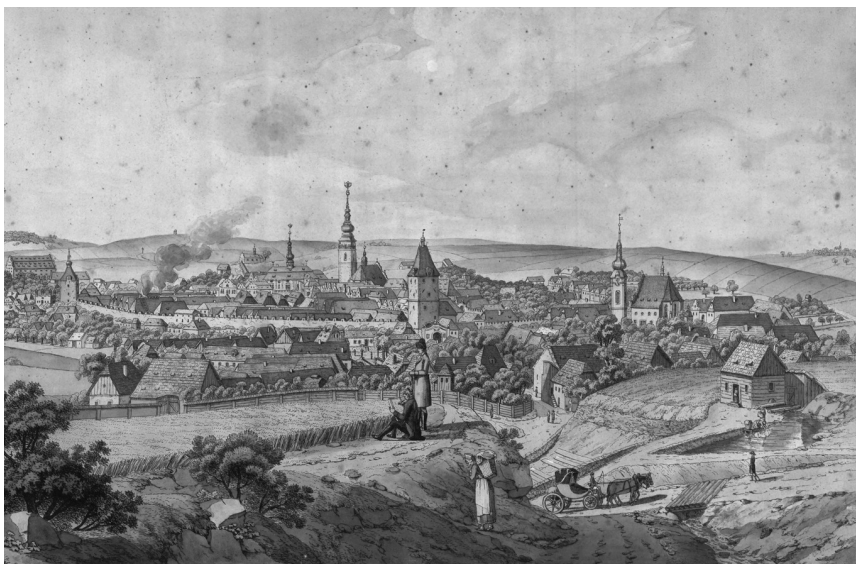
Určitý posun nastal po Rožmberkově předčasném odjezdu ze sněmu i v královské otázce. Bez Oldřicha se Menhartova strana po obtížném jednání s Ptáčkem a ostatními východočeskými kališníky přeci jen shodla na určitém kompromisu. Sněm neuznal písemné prohlášení, jímž římský král Fridrich III. formálně přijal správu království. Tím byly fakticky negovány vídeňské dohody, které byly pro Ptáčkovu stranu nepřijatelné. Ale nebylo to zadarmo. Spolu s katolíky musela uzнат nárok čtyřletého Ladislava Pohrobka na český trůn. Cena se nezdála tak vysoká, kdo ví, co bude za rok, natož jaké zvraty v zemi i v celé střední Evropě nastanou, než ten čtyřletý chlapec dospěje v muže. Ostatně uznání nároků k trůnu neznamenal rezignaci na předložení tvrdých podmínek pro skutečné přijetí za panovníka a uvedení do království.²⁰⁹

Po sněmu trvalo na obou stranách značné podráždění. Ptáček opakovaně prohlašoval, že další zemské sněmy se musí konat na neutrální půdě a ne v Praze, která je pod vlivem Rožmberka a Menharta z Hradce.

Důvodem tu kromě Rožmberkových intrik bylo zřejmě i obnovení konfliktu z minulého jara. V noci z 20. na 21. března 1444 byla vypálena tvrz Práče, které se loňského roku zmocnil spolu s Janem Čabelickým ze Soutic. Strohá zpráva starých letopisů nám bohužel neříká, kdo byl útočníkem. Práče však zůstalo i po smírném vyřešení konfliktu z roku 1443 v rukou pána z Pirkštejna a nemáme žádné zmínky o tom, že by později tuto tvrz vrátil staroměstské obci.²¹⁰ I studená válka občas přechází do menších otevřených střetů, které testují sílu a připravenost soupeře.

Ptáček ale na přelomu března a dubna určité vojenské síly skutečně shromáždil. Příčinou byl zřejmě dluh Menharta z Hradce ve výši 200 kop pražských grošů. Kdy a jak vznikl, o tom se z dochovaných pramenů nedozvídáme. Snad tu mohlo jít o část věna Anny z Hradce, které Menhart sice vyplácet začal, ale nevyplatil v plné výši a v dohodnutém termínu. Ptáček, který jinak zastával spíše ono Poděbradovo „*lépe jest dva roky jednati než dva týdny váleti*“, tentokrát na Menhartovo váhání odpověděl silou. Dne 12. dubna 1444 zaútočil na Menhartův jihomoravský hrad Bílkov a po krátkém ostřelování zlomil odpor zdejší posádky. Spolu s ním se útoku znovu zúčastnil i Jan Čabelický ze Soutic.²¹¹ Přesto tento útok Ptáček nevedl z pozice vůdce politického bloku ani jako hejtman krajského landfrýdu, ale vlastními silami. Budiž to pánu z Pirkštejna přičteno ke cti – i když nezanedbával vlastní prospěch, nedal se strhnout k tomu, aby ze svého soukromého sporu učinil spor celé strany. Bílkov i s přilehlým městečkem se rozhodl natrvalo připojit ke svým držávám. Jeho ozbrojenci zabrali i nedaleké Dačice, které tehdy k hradu Bílkovu příslušely. Ptáček nechtěl obě lokality držet jen jako vojenskou kořist a svůj nárok opřel i o dědické nároky své manželky Anny z Hradce, jíž Menhart kdysi dělal poručníka. Spor skončil smírem, při němž Menhart patrně souhlasil, že místo výše uvedené sumy Ptáčkově zůstane Bílkov. Práva na Bílkov i Dačice ovšem nepřešla na jeho potomky, nýbrž zůstala Anně z Hradce.²¹² Později, již po Ptáčkově smrti, se ji Menhart sice snažil o tuto državu opět připravit a pohnal ji před soud, ale neuspěl. Přesto se v důsledku Ptáčkova útoku a obav z jeho dalšího postupu rozhodl Menhart raději nezúčastnit nového poselstva do Vídně.

Ptáček svou nechuť k další cestě ke králi Fridrichovi dal jasně najevo již v Praze a ani nikdo jiný z vůdčích osobností spojených landfrýdů se k poslům nepřipojil. Rožmberk se přesto obával zásahu Ptáčkových stoupenců na vídeňském dvoře, a proto ve svých listech varoval před údajnými intrikami, které chtějí jeho odpůrci spřádat za pomoci spřízněných rakouských šlechticů.²¹³ Určitý ohlas tyto zprávy mezi Fridri-

33. Pelhřimov, rytina Karla Postla podle kresby V. B. Juhna, výřez (Muzeum Vysočiny Pelhřimov)

chovými rádci jistě našly. Král však respektoval, že v Českém království je Ptáčkova strana silou, s níž se chtít nechtít jednat musí. Na počátku května dostal Ptáček a další představitelé jeho strany od Fridricha III. listy, v nichž král žádal, aby se Češi sami poradili o nějaké formě zemské správy, než se on sám bude moci do věci osobně vložit.²¹⁴ Hynce si jistě o takové výzvě myslel své, kolik jalových slibů, výmluv a „cenných rad“ už ze strany římského krále v životě vyslechl!

V polovině května pak navštívil Ptáčka na Polné na své cestě z Vídně Hašek z Valdštejna, aby se s ním a Mikulášem Trčkou z Lípy, který byl s největší pravděpodobností tehdy hostem na Polné, dohodl na společném sjezdu s rakouskou stranou. Kdysi proti sobě stáli na válečném poli, když se Hašek po Zikmundově smrti postavil na stranu krále Albrechta, ale od té doby již uteklo hodně vody a pán z Valdštejna udržoval s vůdci spojených landfrýdů poměrně dobré vztahy, ostatně jejich zbraním vděčil za vysvobození ze zajetí u Beneše z Mokrovous. Jeho návrhy ale Ptáčka nepotěšily a rezolutně se za sebe i za své straníky odmítl dostavit do Prahy. Vzájemná jednání uvázla na mrtvém bodu, neboť „rakouská“

34. Kostel sv. Matouše v Ratajích nad Sázavou, kde jsou uloženy Ptáčkovy ostatky (foto M. Šandera)

35. Pamětní Ptáčkova deska z kostela sv. Matouše v Ratajích nad Sázavou (foto Luboš Kubát)

strana zase nechtěla jednat na jiném místě.²¹⁵ Hynce se proto rozhodl převzít iniciativu do svých rukou. Jistě by si uměl představit uspořádání sjezdu či dokonce sněmu v osvědčené Čáslavi či v Kutné Hoře, ale když již v červnu obesílal své stoupence i domácí katolíky a lidi z Menhartovy a Oldřichovy strany ke sjezdu s datem zahájení 8. července, stanovil jako místo konání Pelhřimov, tedy poddanské město Mikuláše Trčky z Lípy. Mikuláš udržoval dosti korektní vztahy s Oldřichem z Rožmberka, volba jeho města mohla tedy při troše dobré vůle vyhlížet jako přijatelný kompromis. A Ptáček měl k Trčkovovi jako hostiteli důvěru. Rakouská strana se přesto k tomuto pozvání stavěla většinou negativně, přesto ale znepokojený Rožmberk sondoval u hejtmana plzeňského landfrýdu Hynka Krušiny ze Švamberka, zda se on či jeho přátelé hodlají do Pelhřimova dostavit. Z paměti mu patrně ještě nevymizel pokus západočeských katolíků, kteří v roce 1442 nabídli Albrechtu Braniborskému, zda by se nechtěl ucházet o český trůn. Oldřich se obával, že by se mohli dohodnout bez něho a on by ztratil kontrolu nad politickým vývojem. Praha však své zástupce do Pelhřimova vyslala, k jízdě se chystali na konci června. Přesto se do Trčkova města mnoho šlechticů ani městských delegátů nedostavilo, a nemělo proto smysl začínat žádná důležitější jednání.²¹⁶

Rozmrzelý Ptáček dostal zanedlouho poté znepokojivý list od člena hejtmanské rady kouřimského kraje a svého blízkého souseda v Posázaví Jana Zajímače z Kunštátu. Jan si nejenom stěžoval na Rožmberkovy úklady, ale i nepokrytě varoval pána z Pirkštejna, že Oldřich má velký zájem na jeho odstranění: „Protož pro buoh vystřiehaj se jeho, neb s ním více máš činiti, a mnohem spíše dalť by svú čest za tě nežli za mne“.²¹⁷ I přes toto varování, které nebylo možno brát na lehkou váhu (zvláště při Oldřichově zasvěceném zájmu o jedy), Ptáček stále usiloval o nový sjezd s katolickými předáky. Po dlouhém dopisování se měli vůdci obou stran sjet na hradě v Dobříši, náležející Hanušovi z Kolovrat, a zde se dohodnout, kdy a na kterém místě by se měl konat nový zemský sněm.

Na cestu do Dobříše se Ptáček, doprovázen malým oddílem jezdců, vydal ze svých Ratají dne 20. srpna. Ale nikdy tam už nedojel. Dne 10. září napsal Přibík z Klenové, který marně čekal v Dobříši na Ptáčkův příjezd, Oldřichovi z Rožmberka tyto věty: „...tu jest pan Pták dobré paměti, jeda k nám, na cestě se roznemohl půldruhé míle od Rataj (mrtvice?), nemoha dále jeti, i vrátil se jest a v tom umřel“, jakož VM^{ti} tajno nenie...“. Dodejme, že Ptáček celý týden bojoval na hradě Pirkštejn o svůj život. Měl ještě čas povolát k smrtelnému loži Jana Čabelického ze Soutic a pověřit ho poručnictvím nad svými potomky a správou jejich majetku. Dne 27. srpna 1444 skonal, „jsa v květu věku svého“.²¹⁸ Vzhledem k zmíněnému Zajímačovu varování před Oldřichem z Rožmberka jistě může blesknout hlavou myšlenka, zda byla jeho smrt zcela přirozená, ale bez odborného prozkoumání Ptáčkových ostatků by jakékoli tvrzení v tomto směru bylo jen čirou spekulací. Dobové zprávy nehovoří o tom, že by někdo podobné podezření vyslovil nahlas. Ptáčkova smrt ovšem znamenala vymření rodu pánů z Pirkštejna po meči. Jeho pohřeb nebyl doprovázen velkolepými obřady, ani se nestal politickou demonstrací. Tělo Hynce Ptáčka z Pirkštejna bylo uloženo do rodinné krypty v ratajském kostele sv. Matouše, kde spočívá i po 566 letech...

36. Pečeť člena hejtmanské rady kouřimského landfrýdu Jana Zajímače z Kunštátu (SOA Třeboň, prac. Jindřichův Hradec, List mierný)

REJSTŘÍK JMENNÝ

- Albrecht III. Bavorský 82, 84–87
Albrecht Braniborský 124
Albrecht II. Habsburský, rakouský
vévoda, římský a uherský král 18,
20, 27, 40, 46–71, 73, 76, 80n, 85, 87,
90, 107, 117–119, 122, 127, 141
Albrecht z Cimburka 12
Albrecht z Lichtenburka 11
Aleš Holický ze Šternberka 24, 26n,
29–33, 37, 39, 40n, 46n, 49, 51–54,
58, 60–66, 84, 94, 99, 104, 108, 118,
130
Aleš Škopek z Dubé 39
Aleš Vřešňovský z Riesenburka 23n,
34, 37
Aleš ze Žeberka 47, 52n
Alžběta, královna-vdova 66n, 80n,
85–87, 99, 101, 127
Ambrož, měšťan 76
Ambrož, kněz 105
Anežka z Meziříčí 13
Anna z Hradce 21, 121, 131n, 144n
Anna z Koldic 88n
Anna Osvětimská 88n
Anna ze Šternberka 10
Arnošt z Černčic 76
Arnošt Leskovec 104
Arnošt z Lestkova 114
Arnošt z Vlašimi 26, 37
Artléb z Kostníku 114
Barbora Celská, císařovna a česká
královna 39–41, 43–46, 48n, 51–54,
62–64, 71n, 78, 94, 101, 104, 131,
133
Bartoš, F. M. 31
Bartošek z Drahonic 9
Bedřich ze Strážnice 39, 49–53, 56–58,
60, 64n, 75, 78n, 84, 90, 94–96, 108,
112–114
Beneš z Mokrovous 56, 69, 72, 83, 88,
93, 122
Bernard z Wictum 150
Bohuněk z Klinštejna 40
Bohuslav ze Švamberka 150
Bohuš Kostka z Postupic 76n, 79, 82,
85, 91, 93, 107, 111, 113, 129
Borský, Vladimír 43
Burian Trčka z Lípy 148
Cesarini, kardinál 103
Čeněk z Ojvína 9
Čeněk z Lipé 12, 138, 142
Čeněk z Pirkštejna 9–11
Čeněk z Ronova 15, 18
Čeněk Hlaváč z Ronova 27
Čeněk z Vartenberka 14, 16
Čeňka z Pirkštejna 10
Denis, Ernest 126
Diviš Bořek z Miletínka 25, 31n, 39, 41,
45n, 51, 56, 75, 77
Diviš z Chlumu a Košumberka 76, 79, 82
Dzierslav z Rytwian 55
Ebser, Vilém 18
Eliška Rejčka 9
Epik z Krucemburka 76
Erben, Václav 128
Erhard z Kunštátu 12
Filibert, legát 7, 26, 37, 40
Filip z Padařova 29
Frankenberger, O. 57
Frencl z Červené Lhoty 104, 114, 134

- Fridrich III., římský král 85n, 99, 104,
107, 109–113, 116–122
- Fridrich Braniborský, kurfiřt 82
- Fridrich Hohenzollernský 21
- Fridrich (Fedor) Ostrožský 56
- Fridrich, vévoda saský 59, 62, 65, 72
- Fridrich, kněz z Poličky 79
- Glogowski, Stefan 148
- Hanuš z Kolovrat 29, 32, 52, 66, 90,
95, 104, 125
- Hanuš z Lipé 12, 138, 142
- Hanůšek z Vitonic 101
- Hašek z Valdštejna 60, 76, 79, 122
- Havlík z Dřevěnic 76
- Heck, Roman 126
- Hedvika z Dubé 10, 12, 142
- Herald z Kunštátu 12, 21, 32, 34
- Hložkové ze Žampachu 88
- Hynce z Lipé 12, 142
- Hynek z Dubé a Lipé 47
- Hynek Krušina z Lichtenburka 57, 72,
76, 89, 94n
- Hynek Krušina ze Švamberka 89, 124
- Hynek z Kunštátu 148
- Chval z Chmelného 97
- Jakoubek z Božejova 29
- Jakoubek z Vřesovic 60, 107
- Jan Boček z Kunštátu 142, 146, 149n
- Jan z Břežan 82n
- Jan z Cimburka 79
- Jan Čabelický ze Soutic 14, 38, 42, 52,
62, 65n, 74n, 78, 89, 91n, 94, 99,
108, 113n, 121, 125, 129, 132, 134,
138, 144–146
- Jan Čabelický mladší 132
- Jan Čapek ze Sán 56
- Jan Hertvík z Rušínova 28, 31, 56, 60,
73, 76n, 85, 89n, 93, 108, 113, 117,
129n, 141
- Jan Hlaváč z Ronova 21
- Jan Hus 56
- Jan Chotůň z Nestajova 76
- Jan Janovský 129
- Jan z Jenštejna 12
- Jan Jiskra z Brandýsa 101
- Jan Kolda ze Žampachu 69, 83, 87–95,
98, 109, 152
- Jan z Kunvaldu 40, 52
- Jan z Lichtenburka 11, 34
- Jan z Lomnice 79
- Jan z Meziříčí a Křižanova 22
- Jan Pardus z Vratkova 41, 73, 76, 79,
82
- Jan z Pernštejna 79
- Jan z Příbrami 97, 102n, 113–116, 119
- Jan Ptáček z Pirkštejna 10, 12–17, 37,
138, 142
- Jan Roháč z Dubé 10, 28, 41–46, 90
- Jan Rokycana 27n, 32–34, 37n, 40,
50, 67, 69, 71, 80, 84n, 93–97, 102n,
105, 109, 112–116, 119n, 130
- Jan Sádlo z Kostelce 75
- Jan Sádlo ze Smilkova 34
- Jan Sezema z Rochova 12, 131, 133n
- Jan ze Smiřic 32, 52, 104, 113
- Jan Šmikovský ze Žďáru 64
- Jan z Tenčína 56, 59, 61n
- Jan Velvar 33
- Jan z Veselice 76
- Jan Zajímač z Kunštátu 75n, 113, 125
- Jan Zmrzlík ze Svojšína 47
- Jan Žižka 10, 14, 16–18, 59, 110, 141n,
151
- Jana z Arku 21
- Janská, Eva 42
- Jakoubek z Vřesovic
- Jaroslav Plichta ze Žerotína 85
- Jaroslav ze Šternberka 148
- Ješek Ptáček z Pirkštejna 10, 135,
138–140, 142
- Jetřich z Miletínka 75, 77, 84, 88, 93,
129
- Jindřich z Kolovrat 104
- Jindřich Kruhlatá z Michalovic 145,
148
- Jindřich Velíšký z Vartenberka 24,
108
- Jindřich z Lipé 9, 12, 135n
- Jindřich z Prudic 104
- Jiří z Lichtenburka 11
- Jiří z Poděbrad 8, 21, 31, 39, 41, 47,
59n, 65, 76, 79, 84–86, 91, 94, 99,
102, 104, 120n, 126–129, 144–148,
151n

- Jiří z Vicu 46
 Jiří z Vízmburka 76, 107
 Jiřík ze Želotova 146
 Jitka z Honcovic 9–11
 Jitka z Kunštátu 12, 14, 131, 145
 Jitka z Meziříčí 12
 Jitka z Wildenberka 142
 Johana, vnučka Hynce Ptáčka 147–150
 Johana z Rožmitálu 147
 Jošt, markrabí 11, 13
 Kantor, měšťan 76
 Karel IV. 21, 146
 Kašpar Šlik 48n, 109–111
 Kazimír IV. Jagellonský 41, 53n, 62, 70, 81
 Kazimír Těšínský 148
 Kemšík z Křiečna 72
 Kostkové z Postupic 73
 Kuča, Karel 13
 Kunka z Lipé 24
 Lacek z Kravař 13
 Ladislav Pohrobek 80n, 86n, 99, 101, 104n, 107, 109, 111, 117, 120
 Macek, Josef 126
 Machna 24
 Markéta, dcera Hynce Ptáčka 131, 144–148, 150
 Markéta z Kravař 21
 Markvart z Podvek 134, 137
 Markvart z Vojslavic 114
 Martin Lupáč 32
 Matěj Lauda z Chlumčan 114
 Matyáš Korvín 147–150
 Menhart z Hradce 21–24, 27, 31–33, 35, 37, 39n, 49, 52, 59, 66n, 80n, 84n, 90, 103n, 113n, 118, 120n, 124, 128, 145
 Michal Országh 44, 46, 133
 Mikeš Divůček z Jemniště 15
 Mikeš Pancíř ze Smojna a na Sloupu 108
 Mikuláš Biskupec z Pelhřimova 103, 109, 112–114
 Mikuláš Krchlebec 29
 Mikuláš z Brtnice 134, 138, 146
 Mikuláš, arcibiskup 96, 98
 Mikuláš mladší z Ledče 76
 Mikuláš z Nedrahovic 61
 Mikuláš Trčka z Lípy 48, 73, 76, 78, 82, 88, 92, 98, 108, 111n, 114, 117n, 122, 124, 130
 Mikuláš Zajíc z Kosti 74
 Milota z Tvorkova 142
 Oldřich Močihub z Královic 75
 Oldřich z Rožmberka 7, 8, 16, 17, 26, 28n, 31, 37, 39, 41, 44, 46, 49, 51n, 54, 61, 66n, 70, 80–82, 84–86, 89–93, 96, 98n, 103–105, 107–109, 112n, 116, 118–121, 124n, 130n, 133, 152
 Oldřich Vavák z Hradce 21, 132
 Ondřej z Dubé 10
 Ondřej Keřský z Řimovic 95
 Ota z Bergova 76
 Otík z Lozy 134, 138
 Ozor 83
 Palacký, František 16, 17, 126
 Pavel od sv. Jiljí 33
 Pavel z Miličina 55
 Perchta z Kravař 61
 Perchta Konopištská ze Šternberka 15, 29
 Pertolt z Lipé 67, 79, 104, 117, 130
 Pešík z Kunvaldu 52
 Petr Holický ze Šternberka 14n, 47, 53, 60, 62, 73, 108
 Petr Kapoun ze Smiřic 65
 Petr z Konice 79
 Petr Konopištský ze Šternberka
 Petr z Michalovic 52
 Petr Payne 38, 114, 119
 Petr Polák 56
 Petr Zvířetický z Vartenberka 32, 47, 52n, 61, 65
 Petr Zmrzlík ze Svojšína 47
 Piccolomini, Enea Silvio (Pius II.) 8, 25, 42, 57, 110, 112, 126, 128, 131
 Prokop Holý 8, 19, 110, 151
 Prokop Lucemburský 11
 Prokop z Plzně 114
 Přibík z Klenové 47, 54, 60, 63, 125
 Půta III. z Častolovic 26, 31, 87
 Půta z Wildenberka 9
 Rinart z Hradetína 75

- Rynešová, Blažena 16, 17
 Sedláček, August 10, 135, 146
 Spytěk z Melsztyna 65
 Sudivoj z Ostrorogu 56, 59
 Svojsze ze Zahrádky 88
 Širnoočko 50, 134
 Štěpán, Václav 12
 Tomek, W. W. 37
 Tristam z Barchova 76
 Urbánek, Rudolf 8, 79, 91, 129, 152
 Uršula Braniborská 147
 Václav Koranda 109, 114
 Václav Krušina z Lichtenburka 12
 Václav Rájovec 109
 Václav Rohlík 109
 Václav Strážnický z Kravař 27
 Václav Zmrzlík ze Svojsína 47
 Václav z Lestkova 114
 Václav z Michalovic 109
 Václav z Podvek 134, 137
 Václav z Tulešic 104
 Vaněk, farář z Vysokého Mýta 32
 Vaněk Černoohorský z Boskovic 83
 Vaněk Kordula 91
 Vaněk z Milevsi 76
 Vavřinec z Březové 16
 Vavřinec Němec z Reichenbachu 109,
 119
 Viktorín, kníže minsterberský
 a hrabě kladský 129, 137n, 141,
 144, 146–150
 Vilém Janovský z Talmberka 114, 134
 Vilém Kostka z Postupic 32, 39, 41,
 76n,
 Vilém z Kunštátu 10
 Vilém z Pernštejna 12
 Vintíř, ratajský plebán
 Vladislav III. Jagellonský –
 Varnenčik 41, 51, 53, 60, 62, 64,
 81n, 101
 Zap, Karel Vladislav 126
 Zbygněv Olešnický 53, 62n, 65n,
 Zbyněk Zajíc z Hasenburka 26, 118
 Zdeněk ze Šternberka 147
 Zelený, puškař 43
 Zikmund Anděl z Ronovce 76
 Zikmund Beránek z Petrovce 104
 Zikmund Lucemburský, římský císař
 a český král 15–17, 26–28, 32–41,
 44–49, 70, 87, 114
 Žofie Bavorská 82

REJSTŘÍK MÍSTNÍ

- Bardějov 66
Bavorsko 20, 82
Beheimstein 21
Bělá, řeka 60
Bílkov, hrad 121, 142, 145
Bolehošť, tvrz 88
Bouzov 11
Braniborsko 20
Bratislava (Prešpurk, Požoň) 101
Brno 10, 12, 27, 31–34, 54, 146
Broumov 34, 88
Březová 12, 142
Buková 140
Bystřice pod Hostýnem 142
Čáslav 35, 55, 76, 78, 95n, 117, 124
Černé Bláto 137
Černíkovice, tvrz 88, 91
Český Brod 55, 75, 78
Český Šternberk 14, 15, 58
Čížkov 140
Dačice 121, 142
Divišov 15
Dobrouť 140
Dobřejuvice 51
Dobříš 125
Dražice 40
Dubenec, tvrz 88, 91
Dvůr Králové 65
Francie 21
Frankfurt 71
Frantál, klášter 149
Győr 105
Haberská stezka 138
Helfenburk 11
Hradčany 14, 37
Hradec Králové 38n, 41, 56, 65, 79,
93n, 105
Hrbov 11, 140
Chotěboř 15, 18
Chrudim 51, 65, 94
Jablonná 140
Janovice 15, 134
Jaroměř 65, 78
Ješov 10, 12, 140, 142
Ježovice 11
Jičín 57
Jihlava 16, 18n, 34n, 54, 79, 139, 142
Jindřichův Hradec 67–69
Kačín, Kačina (u Kutné Hory) 24
Kamenice 138
Kladsko 63, 87, 94n
Klatovy 96, 109
Kolín 14, 39, 50, 78, 84, 94, 112
Konopiště 15
Korčín (Korczyño) 53
Kouba (Cham) 85n,
Kouřim 14, 55, 57, 75, 78, 102–104,
137
Kozojedy 137
Krakov 63
Krušné Hory 60
Kutná Hora 14, 16, 24, 42, 50–57, 76,
78, 96–98, 102, 109, 112–117, 119,
124, 137n
Ledečko 137
Libeň 24
Lichtenburk 28, 89n, 130
Lipany 25, 27–29, 60, 78
Lipnice 118, 130
Litěvidovice 137

Litice 129
 Litovel 142
 Litva 62
 Loštice 11
 Louny 60, 103
 Lubová 65n
 Lužice 20
 Lužice Horní 63
 Lužnice 135
 Makolusky 137
 Malá Strana 24
 Malešov 18
 Malovidy 137
 Mělník 54, 64–67, 69, 94, 97, 101, 104,
 133
 Mezice 12, 140, 142
 Meziříčí 13
 Minsterbersko 87
 Mirošovice 137
 Míšeň, Míšeňsko 20,
 Náchod 56, 88n, 91, 93, 152
 Namyslów (Namyslav) 64
 Německý Brod 16, 138–140
 Nesmily (Neszmély) 67
 Neživice 137
 Nížkov 12
 Norimberk 21
 Nová Církev 62
 Nové Město na Moravě 104
 Nové Město Pražské 14, 25, 37, 107,
 142
 Nový hrad – Klečkov 88
 Nymburk 65–67, 73n
 Odra 62
 Olešná 140
 Olomouc 10
 Opatovice 137
 Opava 62
 Ostromeč 29, 31, 43
 Ostřihom 67
 Pelhřimov 124
 Piotrków 63, 82
 Pirkštejn 10, 16, 20, 52, 118, 125,
 136n, 144–146, 150
 Písek 96, 109
 Plzeň 14, 22, 24, 86
 Poděbrady 129, 149
 Poděšín 140
 Podveky, tvrz 134
 Polička 65, 79
 Polná 10–13, 18, 20, 34, 82, 104, 117,
 129–132, 134, 138–140, 144, 146,
 148–150
 Polsko 51, 53–55, 62, 65, 71, 93
 Poříčí 140
 Práče, tvrz 108, 121
 Praha 14, 24, 28n, 33n, 36n, 44n, 50,
 52, 55, 57, 60, 65n, 69, 80, 82–84,
 86, 94, 101n, 105, 112, 117, 119–122,
 128, 137n
 Pražský hrad 131
 Příbrav 18, 27, 140–142, 148
 Rakousko 19n, 113
 Rataje nad Sázavou 10, 12–14, 16,
 28, 34, 53, 58, 61, 65, 89, 92, 104,
 108, 114, 125, 129–132, 136, 141,
 144–146, 150
 Ratibor 62
 Ronov, hrad 18, 27, 141n, 144, 148–150
 Rosička 140
 Rychemberk, hrad 87n, 91, 93
 Rychnov nad Kněžnou 91
 Řezno (Regensburg) 26, 29, 31
 Říčany 58
 Sasko 60
 Sázava, řeka 136
 Sázavský klášter 15, 75
 Sedlec, klášter 108
 Senohrady 13, 137
 Sion 29, 42, 44
 Sirákov 140
 Skalice (Sázava) 15
 Skály, hrad 82
 Skryšov 134
 Slaný 60, 64, 103
 Slezsko 20, 50, 55, 58, 60, 62, 64n
 Slovensko 101
 Sloup, hrad 9, 10, 135
 Smilice 137
 Soběslav 28, 58
 Solnice 88
 Spieldorf 140
 Stankovice 137
 Staré Město Pražské 24, 36n, 107, 146

Stoličný Bělehrad (Székesfehérvár) 33, 47
Sudoměř 14
Šacholín 140
Šlapanov 138
Štěchovice 137
Števnice 87
Tábor 29, 50, 57–60, 90, 93, 96, 109,
129, 135, 152
Tachov 20
Těšín, ves 12
Třebíč 138, 148
Trosky 84
Trutnov 65
Třeboň 96
Turmberg, hrad 111
Turnov 84, 148
Týn nad Vltavou 145
Uhry 20, 101, 103
Unčovice 12, 131, 142
Ústí nad Labem 19
Úžice 137
Valdštejn, hrad 84
Vlašský dvůr 98, 102
Velká Bíteš 13
Velké Meziříčí 79
Věžnice 140
Viedeň 52, 54, 61, 108n, 111, 113,
116–118, 121
Vilémov 147
Vodňany 108n
Vratislav (Breslau) 63
Vrchlice 43
Vysoká 39
Vysoké Mýto 65, 79
Vyšehrad 15
Záběhlice 108
Znojmo 46, 104, 138
Žatec 60, 96, 103, 109, 114
Žďár nad Sázavou 139n
Želenice 60n, 64, 73
Živohošť 14

OBSAH

Úvod /7

Ptáčkův rod, přímí předkové a jeho vstup na politickou scénu /9

Počátky Ptáčkova politického vzestupu (1427–1436) /20

Nejvyšší hofmistr /36

Ptáček ve válce mezi Jagellonci a Albrechtem Habsburským /47

V čele spojených landfrýdů /70

„Východočeský král“ /98

Povaha pána z Pirkštejna a jeho soukromý život /126

Ptáčkovo dominium /115

Ptáčkova dcera a nikdy nespátřený zeť /135

Závěr /151

Rodokmen pánů z Pirkštejna /155

Ptáčkův itinerář /158

Poznámky /159

Použité zkratky /176

Prameny a literatura /177

Seznam vyobrazení /183

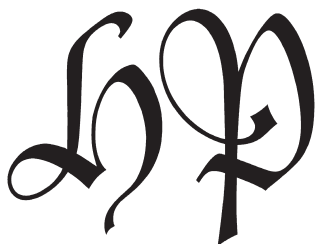
Rejstřík Jmenný /186

Rejstřík Místní /190

Resumé /193

MARTIN ŠANDERA
HYNCE PTÁČEK
Z PIRKŠTEJNA

Opomíjený vítěz
husitské revoluce

VELKÉ POSTAVY ČESKÝCH DĚJIN
svazek 14.

Edici řídí Břetislav Daněk a Filip Outrata

Obálku a grafickou úpravu
navrhla Michaela Blažejová

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2011 jako svou 985. publikaci

Vydání první. AA 10,72. Stran 200

Odpovědný redaktor Filip Outrata

Vytiskla tiskárna S-Tisk, Vimperk

Doporučená cena 248 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-132-6